

громадян не стати жертвами масових шахрайських обмудок, пов'язаних із створенням пірамід у 1990-ті роки.

Безумовно корисними є й інші форми надання такої інформації: брифінги, виступи на телебаченні та радіо, публікації в ЗМІ тощо. Слід також розглянути доцільність донесення до громадян такої інформації через колективні та індивідуальні бесіди дільничних інспекторів міліції. Очевидно таку роботу слід розгортати поступово з урахуванням особливостей осіб, які проживають в певних мікрорайонах, будинках.

Особливого підходу потребує проведення такої роботи серед дітей у дошкільних установах, школах. Практика довела ефективність занять, спрямованих на формування у дітей знань правил поведінки пішоходів та навичок їх дотримання, які дозволяють уникнути попадання у дорожньо-транспортну пригоду. Що стосується уникнення дітьми інших видів злочинних посягань, то така інформація повинна формулюватися та доводитися до дітей дуже обережно з урахуванням їх психологічних особливостей.

3. Перспективним напрямом віктимологічної профілактики злочинів є розвиток колективних форм самозахисту. В умовах підвищення громадські ініціативи та самодіяльності в країні це є цілком реальним. Достатньо згадати самодіяльні групи захисту автотранспорту від знищення, які виникли в м. Києві та інших містах в останні місяці. Такі громадські формування самозахисту можуть бути менш або більш стійкими. Важливо, щоб при їх утворенні дотримувалися принципи добровільності та самодіяльності. Працівники міліції мають підтримувати такі самодіяльні групи захисту і іслдкувати за дотриманням ними закону.

4. Слід подумати про активізацію індивідуальної віктимологічної профілактики відносно осіб з підвищеним ступенем віктимності – самотніх осіб похилого віку; осіб, які зловживають алкоголем тощо. На нашу думку, здійснення дільничними інспекторами міліції такої роботи є не менш важливим, ніж вплив на поведінку осіб, які мають підвищену схильність до вчинення злочинів.

ВІКТИМОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА НАРКОМАНІЇ

Гундза Д.В., слухач магістратури НАВС

Наркоманія (від грецьких слів *narke* – заціпеніння, сон, і *mania* – божевілья, пристрасть, потяг) — ненормальний стан організму, викликаний вживанням певних речовин (наркотиків). Наркоманія є хворобливим потягом до наркотиків та похідних із них речовин.

Психічна залежність вживання наркотиків і сильнодіючих засобів полягає в тому, що всі вони викликають ейфорію (збудження центральної нервової системи, яке впливає на мозковий «центр

радошів»)), що на певний час змінює уявлення людини, наділяє особливими почуттями, аж до галюцинацій. Після цього настає стан прострації (наркотичного сну), далі збудження різко змінюється пригніченням центральної нервової системи (так званий синдром абстиненції). Цей синдром призводить до дуже хворобливого психічного й фізичного стану особи. Від цих відчуттів рятує поновлення прийому наркотиків. Отже, створюється замкнуте коло: організм хворої людини інтенсивно руйнується і водночас вже не може існувати без нових доз наркотиків.

Небезпека проявів наркоманії полягає в тому, що вона дуже швидко і безповоротно руйнує фізичне і моральне здоров'я людини. Крім того, існує тісний нерозривний зв'язок між наркоманією і злочинністю, адже наркоманія - одна з найтяжчих складових фонових явищ.

Взаємозалежність наркоманії і злочинності включає в себе:

1)злочини, вчинені під безпосереднім впливом наркотиків (психотропних речовин) на організм: убивства, тілесні ушкодження, хуліганство (щорічно їх вчинюється багато тисяч);

2)вчинення наркоманами злочинів з метою заволодіння наркотиками і грошима або речами для їх придбання (адже ціна на різні види наркотиків така, що чесно заробити гроші на їх придбання важко);

3)протиправні дії, пов'язані з виготовленням та збутом наркотиків, найнебезпечніші з яких належать до так званого наркобізнесу і мають ознаки організованої злочинності.

Немедичне вживання наркотиків призводить до численних самогубств, побутового і виробничого травматизму, до смерті від надмірності вживаних засобів. Практично всі наркомани, які вживають опіати, хворі на гепатит, значна кількість - на СНІД і сифіліс.

Віктимологія наркоманії полягає в тому, що особи, які вживають наркотики, завдають безпосередньої шкоди насамперед, власному здоров'ю. Крім того, зловживання наркотиками руйнує структуру сім'ї і суспільства. Суспільство несе великі витрати у зв'язку з необхідністю лікування і реабілітації наркоманів.

Наркоманія останнім часом охоплює все ширші кола населення України і стає загрозою розвитку та добробуту нації, спустошує фізичний, інтелектуальний, духовний і моральний потенціал держави. Навіть незначне вживання наркотику - прямий шлях до перетворення здорової людини на безвільну істоту. Тривале вживання наркотиків неминуче призводить до передчасного старіння, духовного падіння людини, провалів у пам'яті, послаблення інтелекту і притуплення почуттів, паралічу волі.

Останнім часом спостерігається зростання наркотизації свідомості, насамперед, неповнолітніх. Наркотики стають доступними і молодь має більше можливостей спробувати їх.

Наркотики спричиняють також погіршення криміногенної ситуації в країні, утворюючи порочне коло «наркотики - злочин». За минулий рік було виявлено більше 45 000 тис. злочинів, пов'язаних із незаконним обігом наркотиків, з яких більше 15000 тис. вчинено безпосередньо наркоманами у стані наркотичного сп'яніння. Також слід зазначити, що в 2013 році Міністерство охорони здоров'я нарахувало в країні близько 387 тис. споживачів наркотиків. У МОЗ також фіксують постійне збільшення споживачів наркотичних речовин. Так, якщо в 2001 році їх кількість становила 21 осіб на 10 тис. населення, то в 2013 -му - вже 33 людини.

У структурі злочинів, що вчиняються наркоманами у стані наркотичного збудження (ейфорії), переважають крадіжки державного та особистого майна і грабежі.

Наркомани, як і алкоголіки, є потенційними жертвами злочинних посягань і у стані наркотичного сп'яніння не можуть належним чином оцінювати ситуацію, що склалася, і тому стають її заручниками. Жертви наркоманії, не усвідомлюючи результатів своєї поведінки, не завжди вживають необхідних заходів застереження, а саме: не дбають про стерильність медичного інструменту при внутрішньовенному введенні наркотиків і створюють умови, які сприяють їх зараженню на ВІЛ-інфекцію.

До основних чинників поширення наркотиків в Україні можна віднести як загального плану (економічні, політичні, соціальні, ідеологічні, культурні, духовні), так і конкретного змісту (недоліки у вихованні, відсутність батьківського контролю, відсутність певного виду занять, зняття стресового стану, культ психології групи, необхідність у самоствердженні та самореалізації тощо). Звісно, зазначений перелік далеко не є вичерпним.

Тому протидія наркоманії повинна мати широкомасштабний, комплексний, добре спланований і організований характер, спрямований на зниження рівня цього виду злочинів як передумови існування інших антисуспільних проявів.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАПОБІГАННЯ РЕЦИДИВНИМ ЗЛОЧИНАМ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИКІВ СЕРЕД НАРКОЗАЛЕЖНИХ ОСІБ

Забродська Т.А., здобувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права НАВС

Запобігання злочинності – це різновид суспільної соціально профілактичної діяльності, функціональний зміст та мета якої полягає у перешкоджанні дії детермінантів злочинності та її проявів, передусім причин та умов останніх через обмеження, нейтралізацію, а за можливості – усунення їхньої дії. Нормативною основою всіх рівнів